

Oláh Katalin Kinga
Tánc a sportban

Tartalom:

Koncepció
Tánc a sportban

Tevékenység:
Művek megvalósítása, a megvalósulás elemzése,

Elméleti, kultúrtörténeti vonatkozások
Filozófiai fejtegetés a mozgásról

Róma, tánc, sport, szobrok

A kínai színház, mozdulatművészete

A hit és a kultúra viszonyáról

Tervezett új kispasztikák sport, tánc témában:
Kompozíciójuk, méretük és anyaguk szerint

Koncepció

Tánc a sportban

A mozgásábrázolás történelmének első kifinomult és közismert korszakában, a görögök, élő látvány után készítettek tömörített kompozíciókat szobraikhoz. Később a reneszánszban a mozgást fázisokra bontva elemezték, boncolgatták, értelmezték tovább. Ma a pillanatfelvételek, a sorozat fotók, megállított videók, felvételeken összerosódott mozgás fázisok adják a művészeknek a nyersanyagot a mozgás értelmezéséhez, bemutatásához. Sokat foglalkoztam a figurális ábrázolással, a figuralitás pedig rögtön hozta magával a mozdulatot, mozgás rendszer kérdéseit, problematikáit. Majd sportolói múltam miatt, a szertorna elemeinek, karakteres mozdulatainak megfogalmazása kezdett érdekelni. Mozdulat sorok, elemek egy-egy jellegzetes, meghatározott, esztétikailag, vagy technikailag fontos pillanatát mintáztam meg apró figurákkal. Ugyanakkor elkezdtem a műkorcsolyázás, a szinkronúszás, és más sportok mozgás rendszerét is elemezni, megfigyelni, rajzban, vagy kispasztikában rögzíteni.

Minél többet foglalkoztam a dologgal, annál jobban kibontakozott ez a világ, annál több szál került elő, sok érdekes kölcsönhatást figyeltem meg ember és sport tevékenysége között, és egyre több ötletet, lehetőséget találtam annak művészeti megjelenítésére. Sport és művészet egymásra való hatása, szintén egyre nyilvánvalóbbá vált, mivel leginkább olyan sportágakkal foglalkoztam, ahol a művészi kifejezés is szerepet játszik. Felfedezhettem az edzők, koreográfusok „keze nyomát”, alkotó szándékát is, akik élő testekből formáznak szobrokat. E jelenségnek, törekvésnek groteszk, szélsőséges példája is akad az erőművészet egy új válfájában, melynek elnevezése is céloz e szándékra, ez a testépítés, vagy test szobrászat, ahol a sportoló izomzatát öncélúan formázza hol ilyenre, hol olyanra!

Egy tágabb kör a civilek sportja, ebbe tartozik a szabadidős tevékenység, aminek mozgás kultúrája megegyezik a megfelelő versenysportokéval, alacsonyabb technikai, erőnléti szinten végezve azt, és kialakultak speciálisabb műfajok is, kifejezetten civil közönségre szabva, rendszeres mozgáshoz. A tánc-torna témában ilyen műfajok például a manapság oly népszerű fitness programok, a kultúremberek, az értelmiségiek körében kedvelt művészi torna (mint a Dienes Valéria féle), vagy az ezotériára hajlók érdeklődését lekötő jóga, tai-chi. Említésre méltó még a gyógyításban, rehabilitációban igen fontos és hasznos gyógytorna.

Számtalan felfogás, számtalan eszköz, de a cél a motiváció mindig ugyanaz, élni és mozogni, minél szabadabbá válni, lélek, szellem és test egységét fejleszteni, törekedve a tökéletességre, kiegyensúlyozottságra, eltávolodni a hétköznapi gondoktól és nem utolsósorban a játék.

Eddig megvalósított szobraim, és további terveim a táncos és akrobatikus versenysportok, vagyis a torna sportok mozgásait fejtegetik, új ábrázolási lehetőségekkel is élve, mint a műgyantában lubickoló, pontosabban taposó, evező szinkronúszóknál látható. Ezekből a sportokból merítve, a számunkra extrém közegekben végzett, (víz, levegő) specializált mozdulatokat, az irreális, végletekbe hajszolt, mégis csodálatra méltó mozdulatsorokat vettem célba. Ez a fantasztikus, racionálisan realizálódott szürreális világ szólított meg, ahol a sportolók olyan természetességgel mutatnak be valójában nagyon nehéz és bonyolult gyakorlatokat, hogy a nézőnek szinte fel sem tűnik mindez, észrevétlen részesévé válik egy számára elérhetetlennek hitt világnak.

Tevékenység:

Művek megvalósítása, a megvalósulás elemzése

Tornász témában, bár a téma már régóta lappangott bennem, 2007-ben egy *Szertornáztam* - című érmemmel nyitottam. Első tornász szobraim, pontosabban miniatúráim,

pedig még 2008-2009-ben készültek, ezekből lett a *35 tornász*, vagy *Rovargyűjtemény* című művem. Rögtön utána mintáztam, maradandóbb anyagot keresve, és a műfemben (tömítő gyanta) meg is találva azt, további kis figurákat. Ekkor született a két 2010, 2011-es *Pillanatfelvétel*, egy *Bicskaszálló* -zó tornász, és egy *Szinkronúszó*, melyeket poliészter öntőgyantába öntöttem be. 2011-re állt össze a *Hét tornász*, a *35 tornász* -hoz hasonlóan rögzítettem a kis alakokat, öntőgyantába öntés helyett vékony drótokra lettek feltűzve, amik tartják őket a levegőben. Műfém-ből készült kis tornász szobrocskáim, a jellegzetes kis bronz votív szobrocskákra emlékeztetnek, melyekből sokat láthatunk múzeumok ókor termeiben, különösen Róma múzeumaiban. Fogadalmi tárgyak, vagy hála ajándékok (votivo, vagy offerenti) voltak ezek, az etruszoknál és az ókori Rómában. A votív figurák sokszor csak zártan állók, vagy mereven előre lépők, illetve szabadabban előre lépők, de a római korból vannak már táncolók, zenélők, kellemkedők is attól függően mely isteneknek szánták őket. Az én táncos, akrobatikus szobrocskáim, pedig már röpködnek, szaltóznak is, azt a vágyat szimbolizálva, mellyel az ember magasabb létformába szeretne kerülni, s tulajdonképp ezzel tudva, vagy öntudatlan az Istenhez törekszik.

2013-ban befejeztem egy átlagosabb méretű kisplasztikámat is, a *Forgás* címűt, amely egy műkorcsolyázót ábrázol kűrje közben. A korcsolyázóknál a mozdulat karakterének ábrázolásával kell éreztetni, hogy jégen csúszva mozognak. Egy-egy pillanatban az egyensúlyuk egészen sajátos képet mutat, azaz, ha nem lenne következő pillanat - és ezt éreztetni kell, hogy van - elvágódnának. Ennek a plasztikámnak installálása így is egyszerűbb feladat volt, mivel egyik lába éri a földet, pontosabban a jeget, mozgása közben. Egy másik ilyen forgást bemutató műkorcsolyázó figurám terve is elkészült rajzokon. 2013 - 2014 -ben született három új, tánc a sportban - témájú, miniatűr kisplasztikám, melyből kettő egy-egy akrobatikus torna elemet ábrázol, a harmadik, pedig szinkronúszókat. A két akrobatikus tornász a lebegés fázisában lett kimerevítve, immár epoxi öntőgyanta segítségével. Az egyik egy csavart nyújtott testű szaltó, a másik egy sima nyújtott testű szaltó, azaz szuplé gerendán, pontosabban a fölött. Itt az ember alakok éppen fejjel lefelé a levegőben, magányosan, önerőből, elugráskor szerzett lendületükből irányítják mozgásukat. Lenyűgöző egyéni produkciót mutatnak be, egy-egy határozott, plasztikus mozdulat és emberi figura látható. A szinkronúszók szobra, viszont egy csapatot mutat, nyolc figurát, melyből hat a vízben taposva, kiemel kettőt, akik közül az egyik egy álló-spárgát mutat be a másik vállán. Egymásba fűződő és egymásra számító emberalakok, az erő és az egyensúly nem olyan egzak, minden mindentől függ, oda-vissza áramlik és hat, a nyolc ember közt. A vizet poliészter öntőgyantával modelleztem, így a víz alatt motorként dolgozó figurák is elég jól láthatók. A kötés közbeni zsugorodása miatt el-elcsattanó poliészter, pedig a kavargó vizet idézi.

A tánc és a sport első hallásra más-más jellegű tevékenységnek tűnnek. A sport egy dinamikus, érzelmektől mentes, nagy szakmai tudást, precizitást, rátermettséget igénylő tevékenység. A tánc laza, többnyire érzelmileg, de van, hogy szakrálisan motivált műfaj, vagy ezek inspirálják, vagy ezeket adja elő. A sport az érzelmeket, elvont szellemi működést pihenteti. A tánc egy mindig is létező, ősi, autonóm tevékenység volt, míg a sport, legalábbis a maihoz közelítő formájában, szinte öncélú, kiélezetten rivalizáló, civilizációs fejlemény. Készség fejlesztés eszközeként, vetélkedésként viszont már barlangrajzokon felfedezhetők sport tevékenységek. Tánc és sport közt a határvonal csak elméletileg húzható meg tisztán, valóságban inkább az átmenet a jellemző. Sok határ műfaj van, mint például a versenytánc még innen, vagy a műkorcsolya már onnan. A nagy múlta visszatekintő balett, vagy a pantomim, pedig egy harmadik műfajt, a színház művészetet is ötvözve a tánccal és a sporttal, szellemileg, lelkiileg is dolgoztatja az embert, művészt, nézőt egyaránt. A sportban tehát a direkt táncos elemek nem gyakoriak, de van néhány ága, ahol szerepet játszanak. Ezek a fent említett torna sportok, és a műkorcsolya is. Ezekben a sportokban még mindig inkább a szinte

érzelemmentes, dinamikus mozgás a jellemző, de összekötő elemekben előkerül a tánc, a balett, így a művészi előadás igénye, tehát egy kis lelki-szellemi tartalom is, ha ugyan annak nélkülözése maga is, nem épp egy lelki-szellemi tartalom. Az akrobatikát kifejezetten semleges sport tevékenységnek gondoltam, de megtudtam, hogy a kínai előadó-művészetben az érzelmek csúcspontját az akrobatikus elemekkel fejezik ki. Szobraimmal, saját szertornához való kötődésemből kiindulva, öntudatlanul is ebbe a szférába kerültem. Éreztem, hogy ezek a kirobbanó, röpködő mozdulatok egyszersmind kifejező mozdulatok is, de nem tudtam miért is, ha egyszer a sport érzelmeket kiiktató tevékenység. Miként lehet az, hogy mégis visszaköszön a lelki, szellemi szféra, még ha olyan feldolgozott, szabályozott, A, B, C, D, E elemekből álló, kiinduló pontszámmal rendelkező gyakorlatok képében is, ami feledtetí e tartalmakat?! A feledtetés tehát látszólagos, oka talán az eredetében is rejlik, vagyis, hogy készségfejlesztés céljából művelték az emberek. Később talán a versenyek miatt is ebbe az irányba fejlődött tovább, hogy a könnyebb értékelhetőség érdekében, maximálisan letisztított, határozott elemekből felépített gyakorlatokat mutassanak be a résztvevők. Végül oka lehet még az érzelmek háttérbe szorításának a sportban, az amatőr világban mindenképp, a verseny békés, barátságos, objektív jellegének megőrzése, amit az érzelmek, indulatok minden nemű kizorításával igyekeznek elérni. Valamilyen finomabb szinten tehát mégis jelen vannak. Kell is, hogy legyenek, hogy érzéssel gyakorolják azt, hogy a sport megmaradjon emberi tevékenységnek, elkerülje a gépiességet, ami nézőnek, sportolónak egyaránt kellemetlen lenne! Újabban, pedig már a tornasportok, (szertorna, ritmikus gimnasztika, sport akrobatika), maguk is észrevették ennek hiányát, és művészi előadói pontszámot is hozzáadtak az értékeléshez a technikai mellé, ösztönözve a sportolókat hogy szellemileg is tartalmas legyen, amit bemutatnak. Vannak azonban olyan szerek a szertornában például, ahol ez nehezen értelmezhető, annyira rejtett a szellemi háttér, mint a lóugrásnál, vagy a felemás korláton, vagy a férfi tornászok erőszereinél. Ezeknél a kiegészítő művészi értékelést, a külalak szempontjából lehet csak alkalmazni. A néző ennek ellenére rendelhet, és minden bizonnyal rendel is hozzá érzelmeket, a vizuális látvány és a helyzet ezt lehetővé teszi.

Nézőként, majd szobrászként én is így teszek, mikor szobor témának kiragadva egy-egy ilyen letisztított, semleges, de technikailag fontos, és esztétikusan, karakteresen kivitelezett mozdulatnak adhatok vissza valamilyen jelentést, életérzést. E jelentés megértése érdekében először a mozdulat szükségességét, okát vizsgálnám meg, mondjuk a két legutóbbi Pillanatfelvétel sorozathoz tartozó kispasztikáimnál. A csavar szaltónál, a szükséges kartartás, a kényszerű lábtartás és a speciális izomműködések határozzák meg a mozdulat karakterét, a figura látványát. A csavar, mindig egy pluszt jelent, egy-egyszerűbb dologból egy csavarral bonyolultabbat csinálunk. Amikor még valami belefér, egy jobb kihasználtság érdekében, csavarhatunk egyet a dolgokon. Itt a szaltóban, miközben függőleges irányban megfordul az ember, van még egy lehetősége, mégpedig az, hogy „vízszintes” irányban megforduljon! Meg kell maradni az előző mozgásban, és hozzá kell adni egy másikat, úgy, hogy a levegőben, a térben jó helyen maradva mozgásunk első tengelyét megtartva, egy másodikat is hozzáveszünk. Szükséges ehhez egy jó elugrás, s azt követően, meghatározott időn belül való, megfelelő ritmusú kivitelezés. Azon, hogy ez milyen érzelmhez, élethelyzethez köthető, elgondolkodhatunk. Amikor az embert a végletekbe hajszolja valami, vagy ha váratlan manőverre kell vállalkoznia valamilyen okból. Egyfajta érzelmi trükk lehet ez, bonyolítása, megbolondítása egy helyzetnek akár szükségből, akár csak művészi igényből. A másik elkészült kispasztika, vagy miniatűrám alapja egy szuplé szaltó gerendán. Ez egy nyújtott testű szaltó, előzővel ellentétben egy nagy ívű, szabad, tiszta, átlátható és szemet gyönyörködtető akrobatikus ugrás. Értékét inkább az adja, hogy nagy térhódítási képesség kell hozzá, míg a csavarhoz gyors több irányú fordulékonyág akár kis helyen is. A csavar a szorultságból való kimenekülést egy váratlan mozdulattal, míg a nyújtott testű szaltó inkább a szabadságot, könnyedséget, nyugodt erőt juttatja eszünkbe. Győzni a tornában mindkét

elemmel lehet, attól függően, hogy hol, és meddig tudunk biztosítani magunknak ekkora szabadságot, vagy hogy hol tudunk rátenni még egynéhány csavart. Megformált érzelmi kitörésnek is tekinthetjük az akrobatikus elemeket, virtus, amikor az ember nem vergődik, nem csapkod, hanem meglovagolja indulatát. A látvány alapján érdemes ezt megtanulni, elsajátítani, tehát emberi kultúránk értékes része ez is. A tornászok izmos, egzakt figurája, a mozdulat közbeni nagy koncentrátság, minden porcikájukkal, rezdülésükkel mozgásukat alakító megjelenésükkel jó plasztikai táptalajt szolgáltatnak.

Az új szinkronúszós plasztikám egy szinkronúszó csapatnak látványos elemét ábrázolja. Az érdekesség csak az, hogy a látvány jó része víz alatt van. Ezt ma már víz alatti kamerákkal meg tudják mutatni, de egyszerre az egész mozdulatot tulajdonképpen nem láthatjuk se fotón, se videón, se élőben. Fotón újabban vannak ilyen kísérletek, de ezek egyenlőre nem egységes képek, a figurák víz alatti és víz feletti részei el-el csúsznak egymástól, mondhatni önálló életet élnek. Kisplasztikámnak viszont ez a fő látványossága, az egységes víz alatti és feletti kép, minthogy a víztiszta öntőgyanta látni engedi a vízben lévőket is. A kompozíciómban hét ember azon dolgozik, hogy egy teljesen kiemelkedjen a vízből, és bemutathasson egy szép álló spárgát. Szárazföldön sem könnyű egy ilyen gyakorlat, sport akrobatikában, cirkuszi artista számokban láthatunk ilyen elemeket, de míg ott legfőképp csak a gravitációval és lazaságukkal küzdenek a tornászok, itt a víz által, a levegő és a szilárd talaj hiánya is megnehezíti a dolgukat. Az ember számára kissé idegen közeg meghódításáról van itt szó, amit a vízen táncolással szemléltetnek. Ez a hódítás persze nem megy könnyen, sokat kell érte dolgozni. Ha a szobor láttán érzelmi jelentésre próbálunk asszociálni, erősen hat ránk a vízbe zárt emberek, a többség nehéz és kellemetlen helyzete. Egy felől csodálhatjuk, más felől fullasztónak érezhetjük a dolgot, vagy fuldoklókról szólónak. Fuldoklók, akik versenyben vannak, s a versenyben maradás érdekében sok nehézséget elviselnek. Előfordul életünk során, hogy ilyen helyzetbe kerülünk, de ezt is túl lehet, túl kell élni, összefogással, alázattal, türelemmel és tudással. Helyzetünket mindig minden esetben tudni kell értékesíteni. Ha ennyire direktén összeszervezetten nem is tudjuk feltétlen, mert az életben sokszor nem tartozunk egy csapathoz, sokszor nincsenek meg a feltételek magas szintű szakmai tevékenységhez, előre kiszámítható helyzetek gyakorlásához, sokszor magunkra maradunk, de szellemileg mindig van lehetőség a hovatartozáshoz, bizonyos ügyek sikerének támogatásához. Gondoljunk csak az ima, és a gondolat erejére! Ezeket bárhol, bármikor, bármilyen lehetetlen helyzetben, elszigetelten, vagy épp összezsúfoltan tudjuk gyakorolni, művelni. Ezáltal oldhatjuk a feszültséget, szellemileg, lelkileg összefogódzhatnak az emberek, csatlakozhatunk egy csodálatos mű megvalósulásához! Régi dolgok ezek, mondhatni ősi képek, főként a gúla alakzatban egymásba kapaszkodó szinkronúszók mozdulata, de az általam választott bemutatási mód, konfiguráció, anyaghasználat újnak tekinthető. Mindenképp egy olyan variációnak, amihez az én egyediségem kellett, így gazdagítva ezzel a már mások által feldolgozott, megmutatott képek összességét. A tornászok figurái, mozdulataik viszont, a képzőművészetben újnak tekinthetők, speciális sport mozdulatok, melyeket sport fotókon, közvetítéseken egy ideje már láthatjuk. Ezeket a speciális, kevésbé ismert, sokszor bonyolult mozdulatokat beemeltem a szobrászat világába. Az öntőgyanta kockába öntés utal a tudományos feldolgozásra, szemléltetésre. Ilyen kis tárgyakkal találkozhatunk az anatómiai szertárban, csak ott például békák csontvázát rögzítik ilyen módon. Szobraim öntési technikája ugyan nem olyan precíz, de egyrészt a technikám fejlesztés alatt áll, másrészt az öntési hibák atmoszférát, egyediséget adnak a műtárgyaknak, amelyek műtárgynak és nem szertári kellékeknek készülnek. Nem ipari körülmények közt végzem az öntést, s ezt ebben a méretben nem is tervezem, a buborékok, vagy a repedések, csattanások eloszlását, "játékát" a kis mintázott figurák mozdulatai befolyásolják, így olyan mintha mozgásukkal kavarták volna fel közegüket. Ez a természetben is megtörténik, a vízben láthatjuk is a hullámokat, áramlásokat, a levegőben már kevésbé. Tehát a véletlen, az anyagok

karaktere és az általam előre ki nem számított dolgok is hozzáadódnak mindig a tervezett végeredményhez.

Kompozícióim olyan mozdulatokat mutatnak, melyek a valósághűek, csak sokszor a mozdulat gyorsasága miatt nem is láthatóak tisztán ezek a pillanatok. Ezen szobraimhoz a beállítást több hasonló, majdnem egy, ugyanazon fázist mutató fotót, vagy adott ponton megállított videó felvételeket használok alapul, illetve a saját tornász emlékeimet. Ezek a modelljeim, a vázlatok, tervrajzok, majd a plasztikáim alapjai, melyek segítenek kitalálni, hogyan álljon a figura keze-lába, nyaka, háta görbülete. Mely izmok feszüljenek, melyek tűnjenek el, vagy hajlítódnak, gyűrődnek egy-egy mozdulatnál. A kompozíciók, a mozdulattól függően, átlósak, kör-körösek, spirálisak, szimmetrikusak, vagy aszimmetrikusak, melyek, mint fentebb írtam a tartalmat is magukban hordozzák, nem kell külön-külön találni ki mindent. Az eddig általam feldolgozottak, nem olyan mozdulatok, mint a művészettörténészek szerint, egyes görög atléta szobrokéi, amelyek úgy a valóságban nem is léteznek, hanem ezek a valóságból vettek. A görögök, rómaiak sokszor átkomponálták a mozdulatokat, megrendezték, beállították a sport jeleneteket, fázisok összevonásával, vagy megkoreografált, táncos, vagy látványossá tett mozdulatokkal operáltak. Én olyan, valóságból vett szituációkat választok, amik a legjellemzőbb fázisai a sornak, vagy épp ellenkezőleg, köztes, de technikailag fontos pillanatok, egy lendületvételt, vagy irányváltást mutatnak. Utóbbiakat neveztem rejtett pillanatoknak, az előbbieket pillanatfelvételeknek. Rekonstruálom a technikai lépéseket, a rész állapotokat, és amennyire szükséges a kompozíció karakterességéhez, izgalmasságához, igazítok rajtuk, de csak egész keveset, szinte csak ösztönösen. Vajon, ha a bizonyos leghíresebb diszkoszvető, Myron szobrának mozdulatát nézzük, az tényleg nem egy létező pillanata a mozdulatsornak, hanem egy átgondolt tömörítése annak?! Esetleg nem egy modell közreműködésével kikeresett mozdulat? De lehetne megfigyelésen alapuló, a pálya széléről krokizott tanulmányok eredménye is a beállítás, öntudatlan összeolvasztás, amely az emberi agyműködés eredménye, inkább művészi, mint tudományos gondolkodás. A művész emlékezetében így csapódott le, az emberi agy nem bontja annyira fel a mozdulat sort, ahogy egy fényképező, vagy videó felvevő teszi, sőt még téveszthet is. Nagyobb egységeket, több pillanatot összevonva lát egy pillanatként, ahogy láthatjuk mi is szabad szemmel, ma is ugyanúgy. Az ókori szobrászatban, az élethűsége törekvő periódusukból, a sport szobroknál feltehetően két munkamódszert alkalmaztak, a gyors tanulmányrajzok készítését látvány után, melyeket aztán rajzasztalnál tisztázhattak, elemezgethettek, majd a modellel való műtermi munkát, a megfelelő mozdulat megkeresését, beállítását. A diszkoszvető mozdulatában például megjelenik a táncosság, kecsesség, ami biztos, hogy nem tartozott hozzá az eredeti mozdulathoz, hanem műtermi beállítás. Egy-egy komolyabb művet, melynek megkomponálásához nem mintakönyvből, hanem természetből vett látványt követtek, minden bizonnyal így terveztek meg, fundáltak ki a klasszikus görög, majd a római korban, s később a reneszánszban újra. Mióta pedig a fényképezés, videózás is az emberiség eszköztárába tartozik, ezeket is segítségül hívják munkájukhoz a művészek. A látvány mechanikus rögzítésével, már a reneszánszban is kísérleteztek a mesterek, tudósok, a nagyobb élethűség, a jobb megértés, pontosabb leképezés érdekében. Akkor már ismerték az ezüstsulfát fényérzékenységet is. Leonardo eszközöket tervezett, szerkesztett ilyen célokra is, mint a perspektíva masinát, vagy lyukkamerát, tőle származik ez utóbbi működésének első pontos leírása. A fénysugarak rajzoló képességét ugyanakkor már az ókorban is felfedezték, a camera obscurát Arisztotelész is ismerte. A fényképezés végül, a XIX - XX-dik században gyakorlattá válhatott, s Mednyánszky László a vázlatrajzai mellett, fotókat is használhatott, és használt is képeinek megfestéséhez.

Tervezem, hogy edzéseken, sporteseményeken is készítek rajzokat, és hagyományosan, emberi szemmel meglátott mozdulatokat, pillanatok is ábrázoljak e témában is, ami az eddigiekkel való összehasonlítás szempontjából is érdekes lenne. Mivel azonban 10 évet

tornateremben töltöttem, az emlékezetemben is sok kép él ezekről az elemekről, ez vezet engem a mozdulatok és az azokról található fotók, videók kiválasztásában, így nagy különbség nem feltétlenül lenne a két munkamódszer produktumai közt. Videóról való rajzolással, ha nem állítja meg az ember, ugyanott van, mintha élő látvány után rajzolna. A megállítással viszont nagyobb fokú megismerésre juthatunk, mozdulatelemzésre van lehetőségünk.

Táncot, tornát ábrázoló mozdulat szobraim találkoztak a matematika és fizika világával is. Öntőgyanta kockába zárt figuráim például nem csak szertári békákra emlékeztethetnek, hanem a fizikában használatos optikai eszközöket is megidézik, minthogy optikai trükköket is produkálnak. Félprofilból, kicsit felülről nézve őket, egyszerre három nézetből is mutatják az egyes mozdulatokat. Fénytörések, geometria, törtek és együtthatók, fél hangok és egészek, súlypontok, dobantások, elugrások, érkezések. Dinamika, ritmus, mértéktartás, pontosság, figyelem, koncentrált, felfokozott figyelem. Az idő felosztása tized, ezred másodpercekre, melyek órákat jelentenek a mozgásban lévőnek. Ezek olyan belső idők, ahol tervező, előrevetítő figyelemmel kíséri, illetve irányítja, korrigálja saját mozgását a tornász. A mozdulatok leírhatók függvényekként, s talán lehetséges lenne ezek deriválása is.

Elmélet

Filozófiai fejtegetés a mozgásról

Érdemes-e ilyen haszontalan, céltalan, vagy inkább öncélú mozgásokkal, kunsztokkal foglalkozni, teszem föl a kérdést időnként magamban. A látvány számomra mindenképp érdemessé teszi, az érzés is, ami az emlékeimben megmaradt tornász múltamból, a torna, (tánc, gimnasztika, akrobatika) azt gondolom a mozgások mozgása, a mozgás szimbóluma lehet. Plasztikailag, térileg és kompozíció szempontjából is izgalmas alakzatokat, figurákat alkot az ember, ha műveli, ha megformázza egyaránt. Aki tornázik, vagy táncol, rajzol a térben egész testével, mondhatni élőben szobrászkodik. Amennyiben pedig a mozgás szimbólumai ezek a tornász figurák, akkor lehet gondolkodni azon, mi is a mozgás, mi okozza, hogyan generálódik, s hova is juthatunk, ha ezt a gondolatmenetet végigjárjuk. A filozófia régóta foglalkozik ilyen kérdésekkel, a változásból, mozgásból vett istenértv már az ókortól ismert. A mozgást tágabb értelemben veszi, mindenfajta változást mozgásnak tekint, s ezek közt van az is, amit hétköznapi értelemben veszünk mozgásnak, a hely- és helyzetváltoztató mozgások. A mozgásból vett istenértv klasszikus megfogalmazása *Aquinói Szent Tamás* nevéhez fűződik. Ő Arisztotelész elméletét követi, tisztázza le, bontakoztatja ki. Abból kiindulva, hogy a mozgás tapasztalati tény, azt állapítja meg, hogy vannak mozgatottak, és mozgatók. A mozgatók sorában azonban nem mehetünk a végtelenbe, tehát léteznie kell egy első mozdulatlan mozgatónak, aki Isten. A „Mindazt, ami mozog, valami más mozgatja” elvet is ő fogalmazza meg. „Lehetetlen tehát, hogy valami ugyanabban a vonatkozásban és ugyanolyan módon mozgató és mozgatott legyen, vagy önmagát mozgassa. Szükségszerű tehát, hogy mindazt, ami mozog, valami más mozgassa.” De ez a más, tartozhat egy azon létezőhöz is, ahogy ez a lélekkel rendelkező élőlényeknél van. Ilyen esetben létezhet önmozgás is, ahol is a lélek valós formaként mozgatja a testet. Tehát bennünk, emberekben a lélek és a szellem a mozgató, ez mozgatja a testet, de ezek akkor is csak közbülső mozgatók. A lelket, szellemet, más lelkeket és szellemeket mozgatják, akiknek egy része szintén testtel rendelkező élőlény, de más részük testtel nem rendelkező szellemi lények. Fontos tehát a szellemiség. A sport szellemisége napjainkban nem Istenhez kötődik, hanem egy közbülső szférához, viszont nem zárja ki Istent sem. Ezen a vonalon haladva is érdekes összefüggéseket találhattam a civilizációs fejleménynek tekinthető ”életidegen” akrobatikus, táncos-sportos, sokszor a tört pillanatokból vett rejtett mozdulatok bemutatását célzó szobraim és az élet, a

létezés között. Hova törekszünk, mi lelkes lények, önmozgók? Miért mozgunk annyit, egymással versenyzünk, vagy önmagunkkal, vagy mutatni szeretnénk másoknak, talán éppen Istennek, hogy mit tudunk? Ezzel tulajdonképp hozzá vágyódunk! Tudjuk egyáltalán, miért műveljük mindezt? A lélek a működés programja, mely valós formaként mozgat. Az önmozgó lelkes lények mozgását közvetlen a saját lelkük mozgatja, de ez csak a részleges mozgató ok, melyet mozgató okok vertikális sora követ. Mondja Szent Tamás. Ezek az egyetemes okok, de léteznie kell egy legfelső oknak is, melyet legegyetemesebb oknak nevezünk. Ez igaz kell, hogy legyen mesterséges tevékenységünkre is, amit sokszor nehéz elhinni. Viszont ha figyelünk Szent Tamásra, ezt is megérthetjük. A lélek valamennyi képessége két szempontból szorul mozgatásra, mégpedig a tevékenység gyakorlását és motiválását illetően. A gyakorlását az akarat mozgatja, de az akaratot motiválással mozgatja a sorban következő mozgató, legfelsőbb mozgatóként, pedig maga az Isten. Egyetemes értéként vonzást gyakorol akaratunkra, de az akarás szabadságát ugyanakkor meghagyja. Így marad szabad az akaratunk, s mozgatottként mégsem bábok vagyunk, ha Istenre hagyatkozunk. Vonzást gyakorol, de szabad akaratot enged, ezzel idézve elő az akarás első mozzanatát. Viszont, ha nem Istenre hagyatkozunk, hanem bolyongunk, vagy mások akaratának bábjaivá válunk, a legegyetemesebb mozgató okként akkor is Istent kell feltételeznünk. Ő, mint mozdulatlan mozgató, megengedi, hogy így tegyünk. Az isteni mozgás az ember öntevékeny és szabad akarását eredményezi. Ugyanakkor a közbülső mozgatók is, akik lelkes lények, vagy tiszta formák, azaz angyalok Szent Tamás szerint, az egységes isteni logika erejében fejtik ki mozgató tevékenységüket. Ha eltávolítjuk, vagy megszűnik az első mozdulatlan mozgató, akkor a többi is megszűnik mozogni, így mozgatni is. Ha végtelen számú mozgatót feltételezünk, az egy végső mozdulatlan mozgató nélkül, akkor mindegyik, mintegy középső mozgató lesz, vagyis egymásnak alárendelt végtelen számú mozgatók és mozgatottak. Így semmi nem mozoghatna a világban. Első mozgatót kell feltételeznünk még akkor is, ha elképzelhető lenne, hogy végtelen számú azonos ontológiai szinten álló mozgató okok sora képességi végtelent alkothat. Mert még ez is feltételezi a sor fölött álló első mozgatót. A mozgatók végtelen sora nem ad teljes magyarázatot a világban tapasztalható mozgásra. Az első mozdulatlan mozgatóban nem lehet lehetőségi lét, Ő a szintiszta megvalósultság. Nincs benne összetettség, tevékenysége azonos lényegével, és lényege azonos létével. E tiszta megvalósultság korlátlan módon birtokolja a létet. Tökéletességével felülmúlja az általa mozgatott világot. Ezt a végtelen és transzcendens valóságot Istennek nevezzük.

Az érv ellenfelei vagy a mozgástörvényt (mindazt, ami mozog, más mozgatja) támadják, vagy azt a tételt vonják kétségbe, hogy a lényegileg alárendelt mozgató okok sorában, nem lehet a végtelenbe menni. Igen ám, de a mozgás elégséges alapját az alárendelt mozgatók nem hordozzák. A mozgatók horizontális sora lehet végtelen, de vertikálisan nem mehetünk a végtelenbe, el kell jutnunk egy első mozdulatlan mozgatóhoz, mivel a mozgás, (különösen a rendszert alkotó és a rendet növelő mozgás), minden pillanatban elégséges alapot követel. Ugyanakkor a szükségszerűen létező, abszolút módon élő, mozdulatlan mozgatóról megfelelő fogalmat sosem alkothatunk.

Róma, tánc, sport, szobrok

Az itáliai reneszánsz táncos szobrait, és az akkor felfedezett görög atlétáit Rómában bőven tanulmányozhatjuk. Itt mintha minden szoborból lenne, de legalábbis mindenhol szobor van. Hihetetlen mennyiségű figurális szobrászati remekmű tekint le ránk épületeikről, tereinek kútjairól, vagy azokról, kolonnádjaikról, templomaik homlokzatairól, oltárépítményeikről, az apszisokból, boltívekről, néha még a kupolákból is. Ez utóbbi jelenség

a Rómában lévő nagy számú barokk templomokban figyelhető meg, mint például a Sant'Andrea della Valle Bazilikában, vagy a Sant Ignazio di Loyola templomban is. A figurák könnyed mozgása pedig, legyen az szent, vértanú, vagy katona, tudós doktor, vagy egy Berninitől származó szárnyas csontváz a San Giacomo alla Lungaraban, de mind, mintha táncolna. Mindenütt angyalok is felbukkannak, gyakran még a szenteltvíztartók körül is, mint a Szent Péter Bazilikában, az Oratorio San Francesco Saverio al Caravitéban, vagy azt tartja egy kecsesen a S. Maria Sopra Minervában. Táncolva lebegnek az oltárok fölött is, a kápolnáknak, vagy a szarkofágokon, barokk síremlékeken, őrök állnak, címert tartanak az áldoztató rácsoknál, s ez már teljesen természetessé válik egy idő után. Mintha ezt a mozgalmasságot követnék a drapériák is, rejtélyes szél fújja őket, redőt vetnek minduntalan, melyeken szaporán váltakoznak fények, s árnyékok, legyen az ókori, középkori, vagy újkori szobor. Színház, pantomim, balett, vagy tánc? Mozcás annyi bizonyos, s az is egyértelmű, hogy az így megkomponált figurák plasztikusabbak, jobban megdobják, megtörik a rájuk eső fényt, mintha csak így-úgy ülnének, állnának. Mozcalmasság, elevenség, hat a szellemre, találgathatjuk, mi mozcgat, ki mozcgat mindent, s mi végett. Táncjátékkal el lehet mondani örömet, boldogságot, fájdalmat, dühöt akár még az unalmat is, de a valóságban leginkább mégis az öröm sarkallja táncra az embert. Miután már az unalom is szóba jött, e nagy mozcalmasság egyik legfőbb feladata, hogy megtörje, elűzze ezt a bizonyos unalmat. Tánc és pantomim, a szobrászat egy háromdimenziós néma műfaj, nem véletlen tehát, ha rokon a mozcduktatművészzettel, vagy tán része is annak.

Bár Rómában szinte minden korstílus táncol, lényegében úgy van itt is, hogy a reneszánszban fontos volt és gyakori a tánc ábrázolása, mint tánc, az életöröm jelképe, s a barokkra volt jellemző, hogy mindent táncos mozcduktatokkal adtak elő. Ezt a Szent Péter Bazilikához vezető kolonnádok tetején, változatosan beállított szentek mozcduktatai is jól mutatják. Jó magam a reneszánsz felfogást osztom, hogy a tánc legyen tánc, s minden más az, ami, de érdekel a barokk szemléletnek azon része, hogy tulajdonképp mindent elő lehet adni a táncsal.

Rómában a római birodalom idejéből számos stadion romja maradt fönt, vagy találtak meg régészeti kutatások során. A Kolosszeum szinte uralkodik a városon, de hogy a Navona tér alatt is egy stadion emlékeit tárták fel, és mutatják be, azt még sok római sem tudja. Ez a Stadio di Domiziano, melynek formáját tulajdonképp megőrizte a piazza Navona. A stadion régészeti feltárásánál felsorolják, bemutatják az akkori sportágakat, leginkább atlétikai számok, és küzdő sportok voltak ezek. Sok korabeli ábrázoláson is megjelennek sportolók, bajnokok, kezdve a vázarajzokkal, majd a mozaik képeken, kis bronz plasztikákon át a nagy bronz, vagy márvány szobrokig. Távolugrók, ahogy akkor hívták szaltózók, futók, bokszolók, birkózók, pankrátorok, gerelyvetők, diszkoszvetők, de kocsihajtók is versenyeztek már a klasszikus görög, majd a római ókorban egyaránt. Az ábrázolt mozcduktatok, sportolás közben, vagy épp arra készülve, vagy azt befejezve, mutatják az embereket. Róma múzeumaiban, a Vatikáni Múzeumban, a Museo Nazionale Romano termeiben, meg is találhatók ezek. Az előbbiben diszkoszvetőből két nagy egész alakos márvány változat is látható, a híres, szinte balettos mozcdukt egy variációja, és egy másik, aki kontraposztban állva tartja a diszkoszt leengedett karral. Apoxymenos munkája, a magáról olajat lekaparó görög atléta szobra is itt van, akit a Domiziano Stadion Múzeumában a birkózók közt említene. A Palazzo Massimo alle Terme-ben pedig az *Il Discobolo Lancelotti*, azaz a Lancelotti gyűjteményből való, Myron *Diszkoszvetőjének* bronz eredetijéről készült római márvány másolata, és annak egy variációja van kiállítva. Ugyanitt vannak még egyensúlyozó, vagy kontraposztban pózoló atléta szobrok, és egy afrikai akrobata szobra is (*Acrobata negro*, Imperial period), sajnos sokszor töredékesen, torzókként. Nem úgy, a földszinten kiállított, teljesen éppen maradt pihenő bokszoló bronz szobra, kezén korabeli bokszkesztyűvel. Jól mutatják ezek az atléta szobrok, az alkotók azon törekvését, hogy aprólékosan megfigyeljék és visszaadják az emberi testnek minden rezdülését, élethű felépítését, izomzatát, titkait, sport mozcduktat közben, vagy

annak bemutatása előtt, után. A Vatikáni Múzeumban láthatók még vázarajzokon futók verseny közben, és újabb diszkoszvetők is, stilizált megfogalmazásban ugyan, de a sport mozdulat alapján, illetve azt hangsúlyozva. Mindez jól mutatja, hogy a sportolást fontosnak tartották, a sportolókat példaként, hősként tisztelték az ókorban, életük fontos része volt, akárcsak az új korban. Megjelenésük, plasztikus, izmos alakjuk, pedig kedvelt témaként szolgált már a görög-római művészetben is, ők az ideális férfi ember megtestesülései. A nőket, ha mozgás közben, akkor gyakran táncolva mutatják, menádok tánca, de van, hogy csatában, vagy lovon az amazonokat. Sporttal kapcsolatban viszont csak a hősöket koszorúval fogadva, díjazva jelennek meg például vázarajzokon. Az ókorban tehát a női sport a tánc volt, esetleg a vadászatokon is részt vehettek, ha mitológiai történeteik a valóságra is visszavezethetők. Így folytatódott ez a középkorban is, azzal a különbséggel, hogy az ókor atlétái elmaradoztak, inkább csak csata, vagy vadász jelenetek idézik őket, vagy a lovagok vívó és lovas tudományának ábrázolásai. Majd a reneszánszban kezdték felfedezni ezeket az emlékeket, a görög és római sportolókat, atlétákat, a táncosokat is, a mozgást és az emberi test megértésének, élethű ábrázolásának igényét.

A kínai színház, mozdulatművészete

Ez a fejezet még kezdeti stádiumban van. Sz. Obrascov A kínai színház című könyvét kezdtem el olvasni hozzá, miután megtudtam milyen összetett összművészeti produkció ez valójában. A kínai színház legelterjedtebb formája a klasszikus opera, több, mint kétezer működik városaikban, falvaikban. Kétszáz-, háromezerezer operaházi művészüket van ehhez, akik énekelni, beszélni, táncolni is megtanulnak, jó artistáknak kell lenniük, és érteniük kell a pantomimhez is. Ezek a művészek, már 7-8 éves korukban megkezdik tanulmányaikat. A kínai színházi kultúrában, például a pekingi opera műfajában, a mozdulatnak, pantomim szerű mozgásnak sokkal nagyobb szerepe van, mint az európai előadásokban. Koreográfiai tárházába a táncról, mimikai játékoktól kezdve a harci, vagy küzdő sportok mutatványain át, az akrobatikáig minden beletartozik. Az akrobatika pedig, az érzelmek csúcspontját, érzelmi megnyilvánulás legmagasabb szintjét fejezi ki.

A hit és a kultúra viszonyáról

A művészeti tevékenységnek kell, hogy legyen szellemi alapja. Maga a mű szólhat másról, hétköznapi dolgokról, történelmi, vagy pszichológiai, vagy más jellegű eseményekről, jelenségekről, esetekről, de a szellemi alapnak meg kell lennie. A kortárs élvonalban megnyilatkozó gondolkodók, függetlenséget követelnek, szellemi függetlenséget minden szakmai tevékenységben. Ez, ha jobban megfigyeljük érveiket, állításaikat, magyarázataikat, példájukat, leginkább azt jelenti, hogy függetlenedjünk Istentől, Istenbe vetett hitünkől, amikor valamilyen szakmai tevékenységet, legyen az akár művészet, folytatunk. Hit helyett, pedig a filozófia ingoványos talaját kínálják. Az európai filozófia ugyan a Katolikus Egyház szellemi tevékenységéből nőtte ki magát, de leginkább a felvilágosodás óta szembe helyezkedett azzal, fellázadt, majd önállósította magát. Isten létének feltételezését, egy gondolatmenetben alap tényezőként való szerepeltetését, naivnak, vagy hamisnak, de legalábbis szakmaiatlannak tekintik. Egyház és kultúra, hit és kultúra a XX-dik században végleg elszakadt egymástól. Pontosabban a professzionális vonal a világi értelmiségi tevékenységgé lett, míg az őszinte egyházi, vallásos alapú művészet a naiv, vagy az amatőr vizekre szorult, egy fajta szubkultúrává vált. Megtörtént az is, hogy az egyházi művészetben, szakmaiságra hivatkozva, vagy a professzionális igények miatt alkalmazni kezdték, az isteni szellemi alapot nélkülöző művészetet. Ennek témája ilyenkor ugyan egyházi lett, de a

szellemisége, nyelvezete nem, e „pártatlanság” kihatott a formai megjelenésre is. Olyan egyedfejlődésen ment keresztül a képzőművészet (is), amelyet nem a Szent Lélek, a szentségről való gondolkodás, Isten megismerésére való törekvés vezetett, hanem épp ellenkezőleg, azt kirekesztve alakult. Alkalmazása vallásos térben disszonanciát eredményezett, kiüresedést, és a szakrális atmoszféra gyengülését. A képi világ „tudományos” elemzésnek való alávetése ürügyén, a XX-dik század folyamán, fokozatosan lebontották az egzakt ábrázolás kultúráját, eljutottak a teljes „figurátlanításhoz”, a teremtett világtól való teljes elszakadáshoz. Absztrakt, geometrikus absztrakt, organikus absztrakt képi világot kreáltak, önálló teremtő aktusra hivatkozó művészeti tevékenységet hirdetnek, már ami a vezető irányzatokat jellemzi. Annyi előnye azért adódott ennek a diktátumnak, hogy az így háttérbe szorított figurális művészetről lehullott a megfelelés kényszere, a séma, vagy a manír alkalmazásának szorítása, de a kevesebb munkalehetőség, hosszútávon annyira lerontotta a szakmai tudásszintet, hogy ez az előny is elenyészett. Visszatérésre van szükség, és elsősorban szellemi visszatérésre. Sport, tánc, mozgás témájú szobraim, mivel autonóm munkák, készülhetnek akár a mai önállósodott, elvont formanyelven is, viszont jómagam a visszatérést szorgalmazom. „A kultúra mindaddig (felvilágosodásig) – mint ahogyan az egész történelem során a keresztény Európában is – a vallás gyökerei közül nőtt ki, és a saját világi kifejezésformái is eme táptalajhoz kötöttek.” /J. Ratzinger, Új éneket az Úrnak 152.o./ Ennek tudatában még inkább, önálló alkotásaimat is az Isten által teremtett világ formanyelvére, logikájára, szellemiségére kívánom alapozni. Tehát részben szakrális műveknek szánom őket, csak nem alkalmazott, hanem szubjektív, autonóm szakrális munkáknak, az én belső képi világomból származók, melynek középpontjában a teremtő Isten áll. Így az általam követett, alakított formanyelv egy világot jelent. Az eszköztárat illetőleg vannak különbségek direkt vallásos témájú munkáim és az autonómok közt, de megformálás tekintetében nincs. Különbség abból adódik mégis, hogy az autonóm műveim belőlem, vagy az emberekből, közvetlen környezetemből, leginkább az emberi létformából indulnak ki, elsődlegesen arról szólnak, míg az úgy nevezett vallásos művek az istenivel foglalkoznak, Isten és az ember kapcsolatával. Így történetibbek, elbeszélő jellegűek sokszor, de ez tulajdonképp minden alkalmazott munkára, így a világi témájúakra is jellemző. Szubjektivitás van bennük, de nem a szubjektumból kiindulók. Különbséget kell tenni tehát autonóm és alkalmazott munka közt, de ez nem lehet lényegi különbség. Főként külső meghatározottságot, megkötöttséget jelent, a téma terén, a hangsúlyozásban, és a kísérletezés lehetősége szempontjából is. A kísérletezés kifejezetten belső fázis, szinte labor munka, az autonóm alkotó tevékenységgel jól megfér, míg az alkalmazottal nem igazán. Főként a szakrális munkáknál nagyon fontos, hogy a már átgondolt kiérlelt, kész ötleteknél, próbákat kiállt technikák alkalmazásánál maradjunk, hogy a tévedéseket, a hamisságokat teljes mértékben elkerüljük.

Új éneket az Úrnak - című írásában, Joseph Ratzinger részletesen taglalja ezt a témát, igaz ő a zeneművészet felől közelít. „Énekeljete művészien az Istennek”, „jól énekelni”, értelmezi a zsoltárokból megismerhető útmutatást a fellelhető fordítások alapján, (152.old). Ez azt jelenti, hogy amikor Istennek éneklünk, értelmesen és érthetően énekeljünk. Én azt gondolom, hogy jó, ha akkor is így teszünk, ha nem közvetlen Istennek éneklünk. Isten nélkül az életünk értelmetlen, illetve értelme ismeretlen, így először öncélúvá válik, majd önmagába gabalyodik, és befulladás. A keresés természetesen az értelmes gondolkodás része, főként, ha nem zárja ki Istent. Keresni szükséges is, mivel Szent Pált idézve, most még csak, „tükör által, homályosan látunk”, ugyanakkor bennünk van a megismerés igénye, az igazság keresésének, és a tudásnak vágya. Cselekvésre pedig, mint Szent Tamástól megtudtuk, az egyetemes érték vonzása sarkall.

Tervezett új kisplasztikák sport, tánc témában:

Kompozíciójuk, méretük és anyaguk szerint

A Római Akadémia Ösztöndíjas időszak alatt rajzokat is készítettem új munkákhoz, a kis miniatűr tornász mozdulatokhoz, és az azok közül kiválasztott egy nagy tervezett szobromhoz. Két kis új tornász figurát és egy nagyobb, egy szinkronúszót az epoxi gyanta kockába öntéssel technikával fogok megvalósítani a közel jövőben. A nagy tornász figurát fém vázra-talapzatra, epoxi mintázó gyanta felrakással tervezem létrehozni, megformázni. Ehhez először egy jó váz megépítését kell végigvinnem. Ugyanezzel a technikával már a befejezés fázisához értem egy kisebb közepes méretű, Salome című szobrommal, melynek talapzata a Vörös Győző által feltárt helyszín földrajzi talapzatául szolgáló Machaerus-hegyet formázza majd. Ezt homokkőből faragom meg végül. A Salomét, vagy az új Szinkronúszót a beszámoló kiállításra tervezem befejezni, és bemutatni.

Oláh Katalin (Kinga)
szobrászművész

Fotók - Szent Péter tér kolonnád szobrai

LO SPORT NELLO STADIO DI DOMIZIANO THE SPORT IN THE STADIUM OF DOMITIAN

16

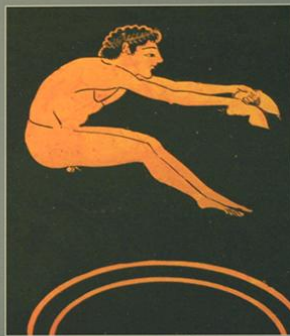
Con i Ludi Capitolini, dedicati a Giove Ottimo Massimo, entrarono a far parte del calendario delle feste romane gli agoni, competizioni atletiche di origine Greca. Furono istituiti secondo la tradizione da Tarquinio Prisco (616-519 a.C.) e furono riformati nell'86 d.C. da Domiziano, che introdusse il Certamen Capitolino, giochi con agoni musicali, equestri e atletici. Questi ultimi (certamen gymnicum) si svolgevano nello Stadio appena costruito e comprendevano alcune delle discipline tipiche dell'Olimpiade come la corsa, la lotta, il pugilato, il pancrazio (tra lotta e pugilato), il pentathlon (quintetto), il salto in lungo, il lancio del disco e del giavellotto. Lo sport "moderno" non violento ebbe poco successo perché considerato molle ed immorale; praticato (meno) dalle donne. I Romani inventarono il football?

With the Ludi Capitolini, dedicated to Jupiter Optimus Maximus, the agoni, athletic competitions of Greek origin, began to take part in the roman celebrations' calendar. Established, according to the tradition, by Tarquinius the Elder (616-519 B.C.) and becoming annual from the 4th century B.C., then they became, with Domitian in 86 A.D., a four-year celebration. They also consisted of one of the typical disciplines in the ancient world: the Olympiad. There were disciplines such as the race, the fight, boxing, the pancrazio (a mix of fight and boxing), the pentathlon, the broad jump, the throwing of disk and javelin. "Modern" non-violent sport had little success because considered immoral and springs, practiced (less) also by women. The Romans invented football?

IL SALTO - THE LONG JUMP

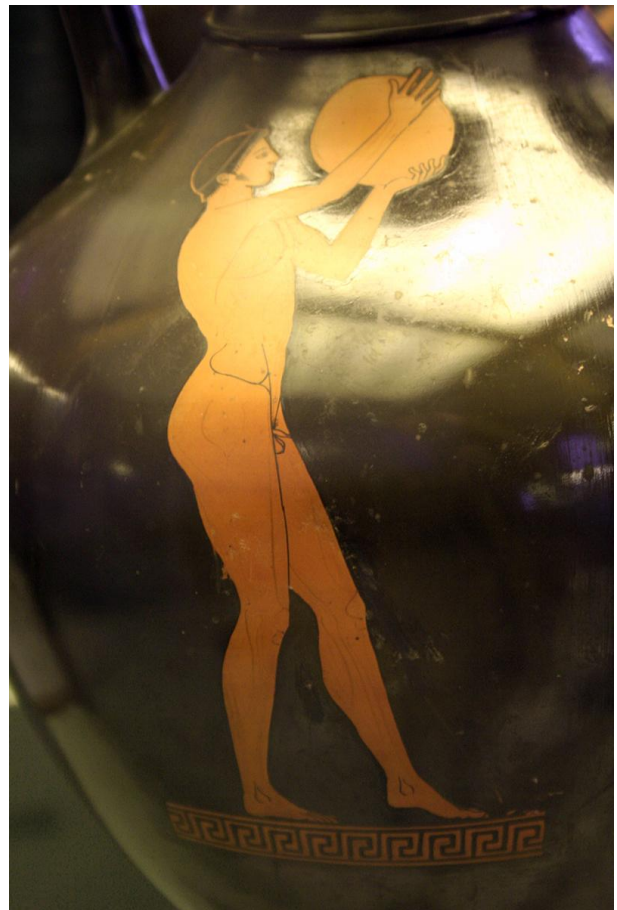
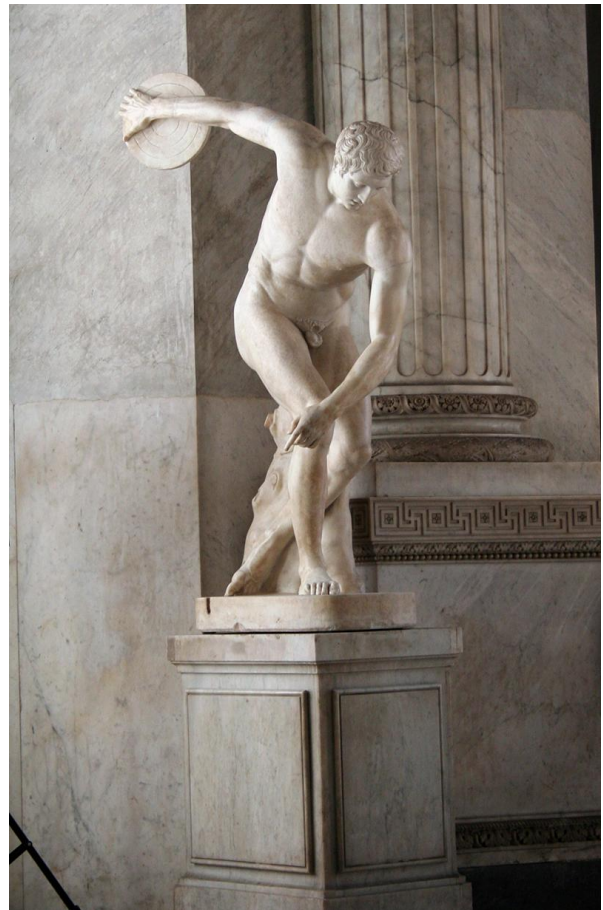
La prova di salto in lungo era l'unica praticata durante i giochi e faceva parte delle discipline del pentathlon e ne divenne ben presto la gara più importante. La pista odierna è simile a quella antica. La peculiarità rispetto alla gara moderna era l'utilizzo, durante il salto, di due manubri di forma cilindrica, denominati haltères, di pietra o piombo, il cui peso poteva variare da 2 kg a 4 kg circa. La loro funzione era di imprimere, attraverso l'oscillazione, un maggiore slancio ed ottenere quindi una traiettoria più lunga. Il salto in alto era certamente praticato dai Romani, ma veniva effettuato solo durante gli allenamenti. Il salto con l'asta era invece considerato una sorta di prova di abilità per montare a cavallo facendo leva su lance e apparteneva, quindi, più al mondo delle gare ippiche che non all'atletica propriamente intesa.

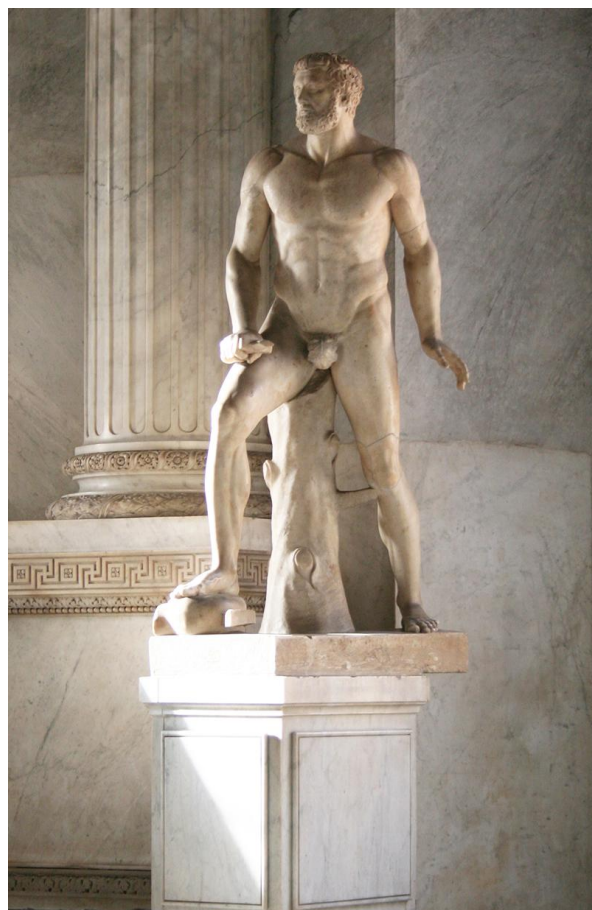
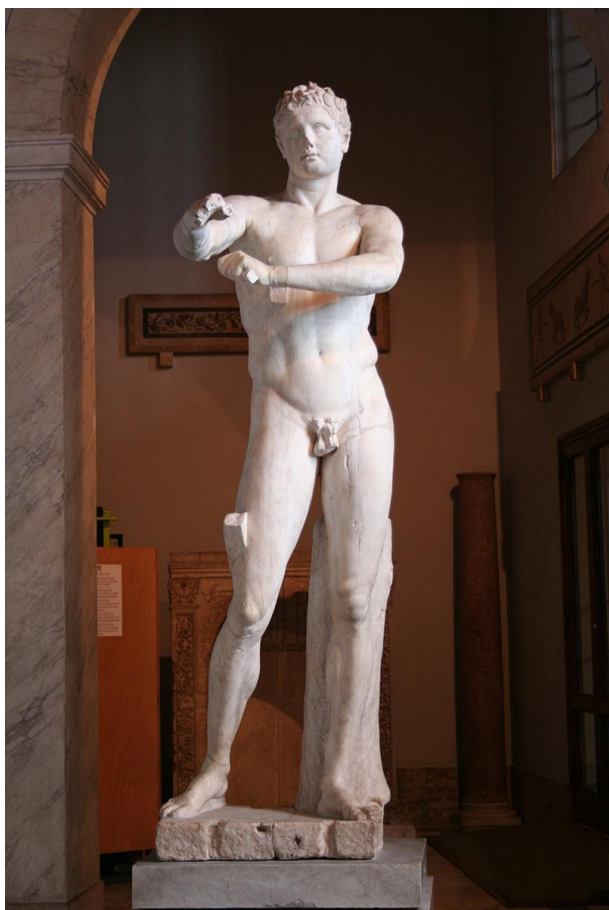
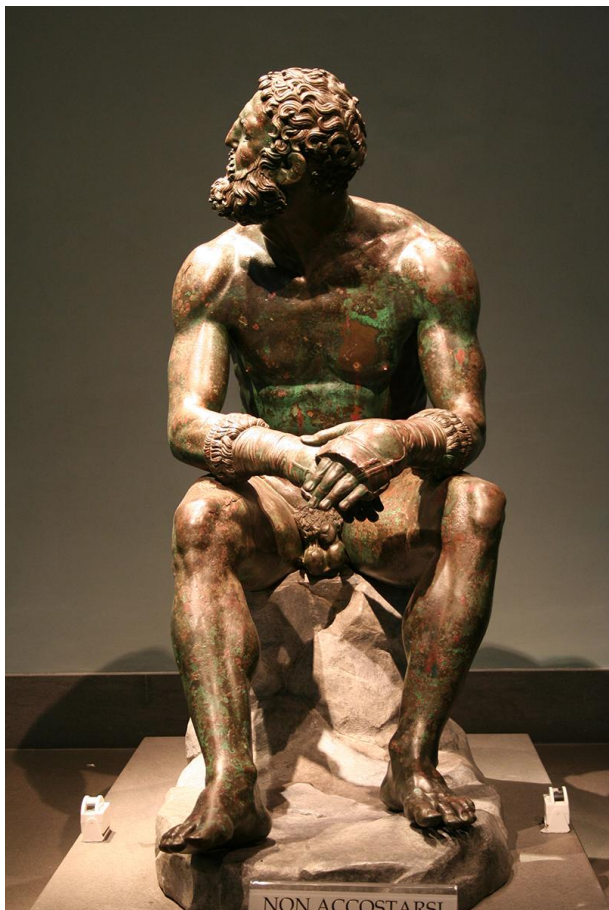
The long jump was the only jumping discipline performed during the games and soon became the most important contest of the pentathlon (quintetto). Modern competitions are similar to the ancient games, but with one difference. In the ancient games the long jump was aided by the use of two cylindrical stones or lead weights, called haltères, that could weigh between 2 and 4 kg. The athletes would swing them back and forth to help propel themselves farther. The high jump was certainly practiced by Romans, but only during training. Pole vaulting, instead, was a test of skill for mounting on horseback using a spear as the pole and was therefore connected to the world of horse races rather than to athletic games.

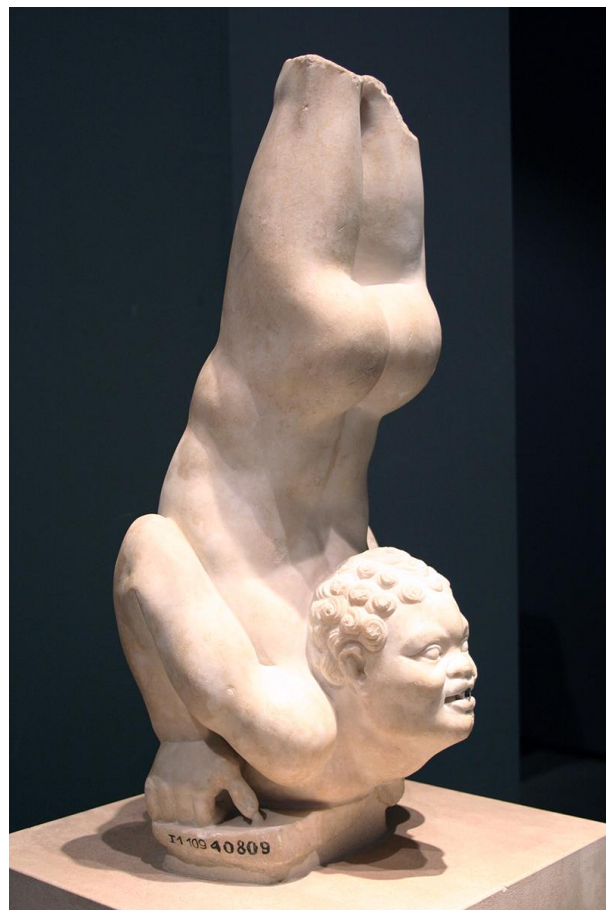

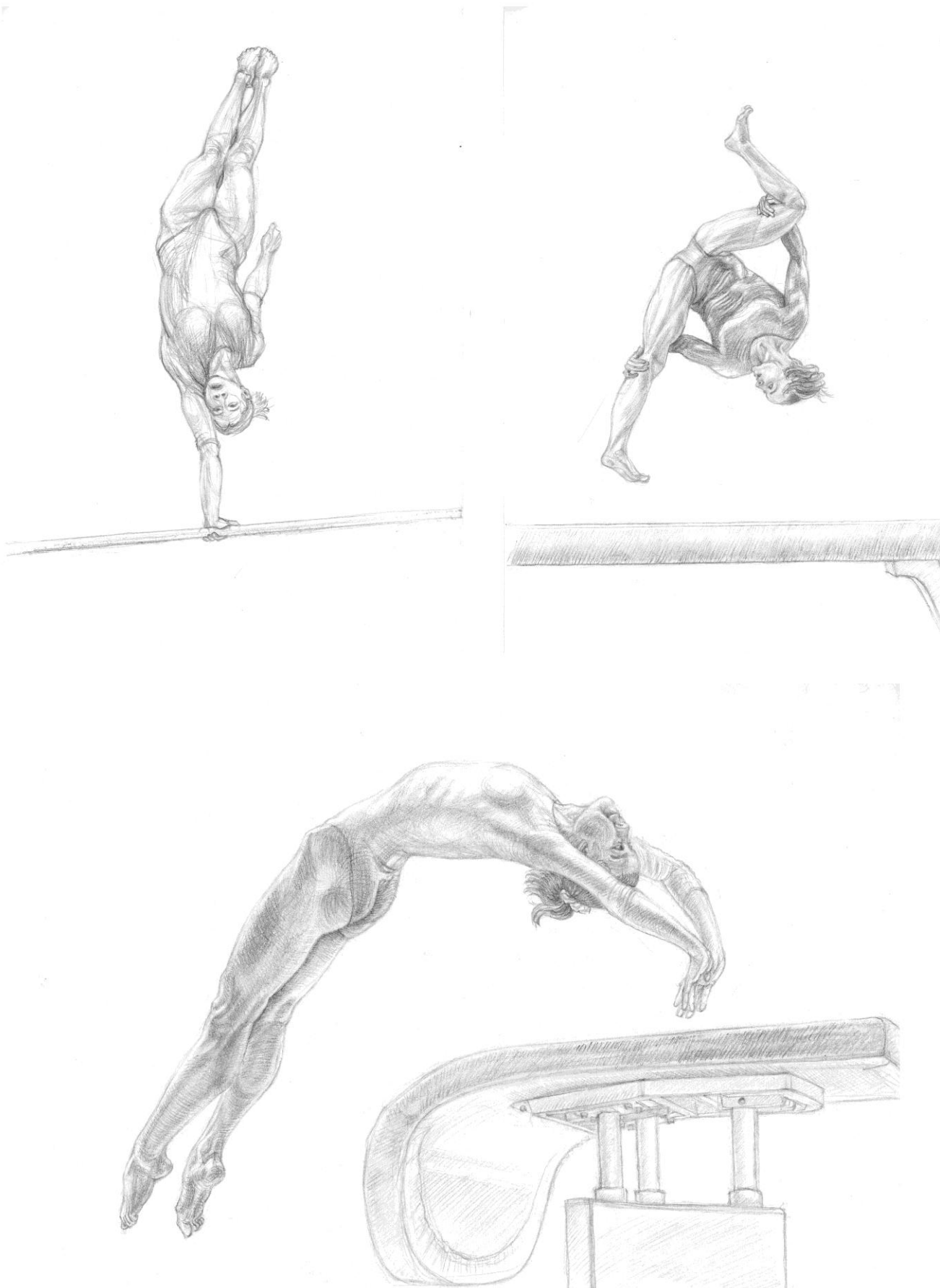
Fotók - Diszkoszvetők

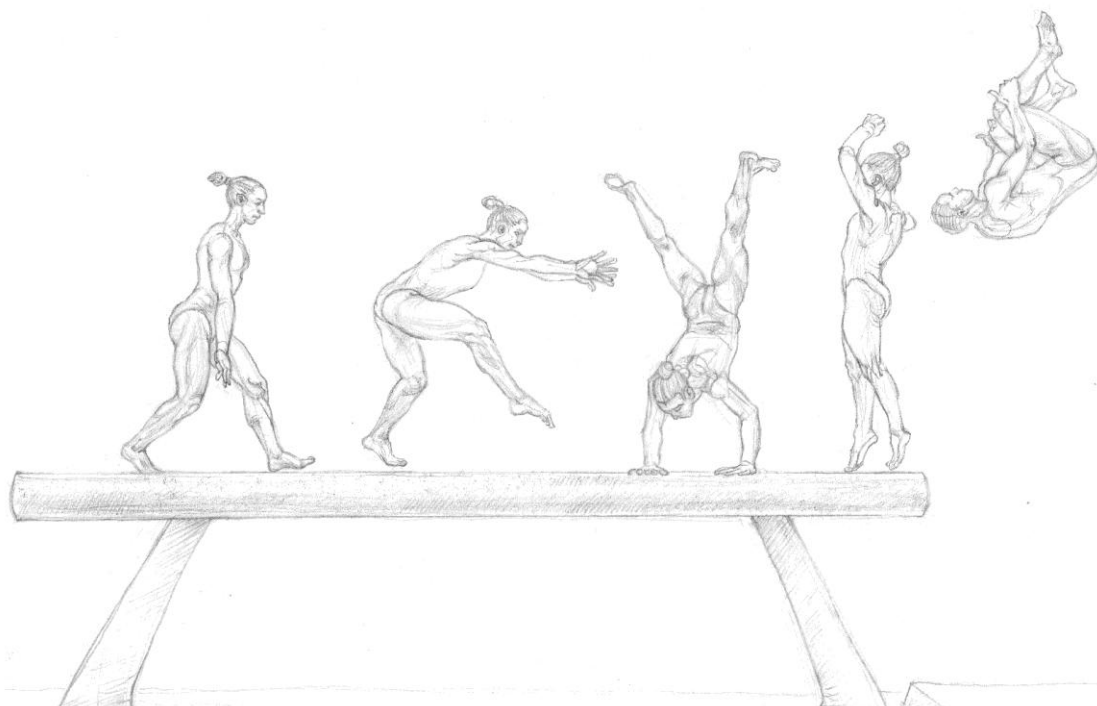
Fotók - sportoló szobrok, a birkózó szobra (bronz) és atléták (márvány), görög-római.

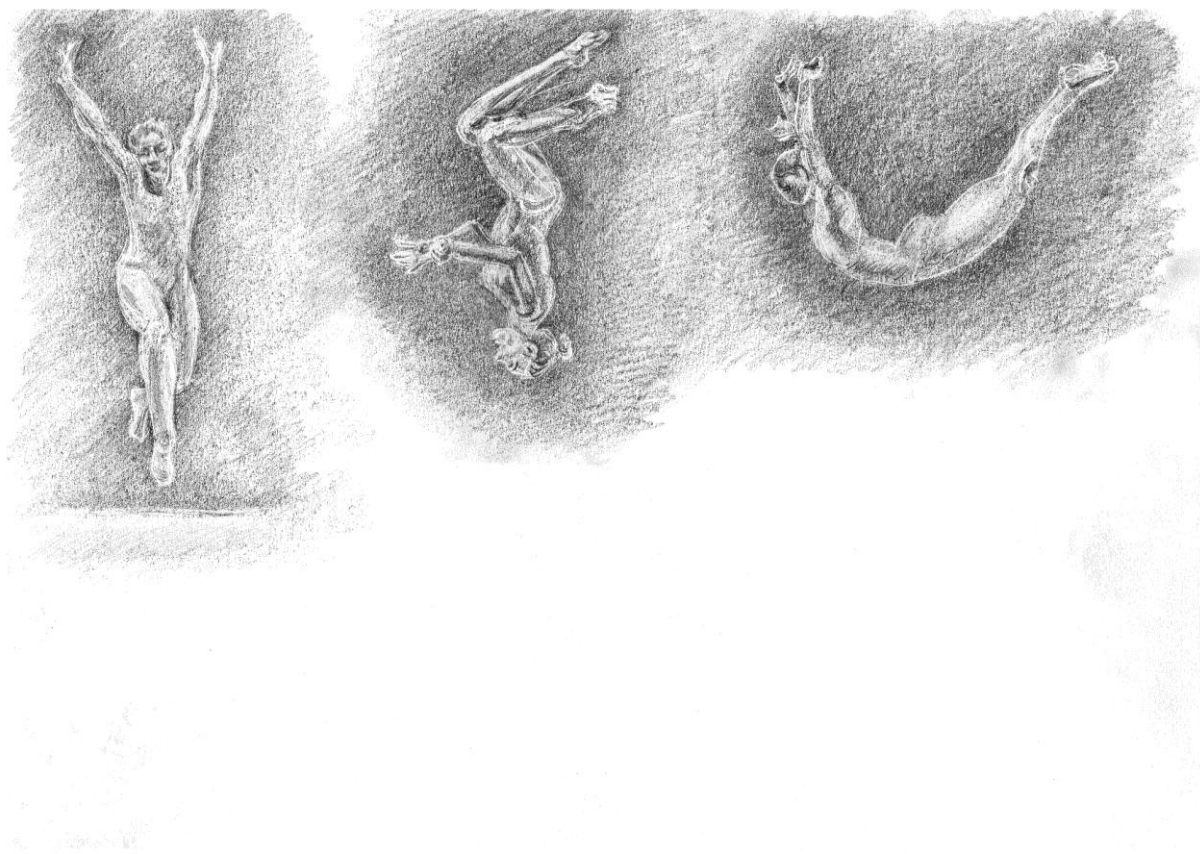
Három fotó - Menádok tánca, Afrikai akrobata, görög-római márvány szobrok, Marino Marini lovas. Grafit rajz - Tornász, 2016., Róma, OKK

Tornászok, három grafit rajz, 2016. Róma, OKK

Tornászok, Két grafít rajz, 2016. Róma, OKK

Három mozdulat, grafit rajz, 2016. febr. Róma, Oláh Katalin Kinga